

שמות חכ"א שיחה א'

הכרחו של רש"י לפרש שקאי על בתי כהונה ומלכות הוא כי זה שהיו להם משפחות אינו חידוש כי כך היה אצל כל ישראל. "כדאיתא במסכת סוטה", ששם מדובר בסוגיא דמדה כנגד מדה, ובענין של מעשה בפועל ("ותחיינה", ולא שהשכר הוא על היראה כבמדרש).

ברש"י (א, כא): "ויעש להם בתים: בתי כהונה ולויה ומלכות שקרויין בתים ויבן את בית ה' ואת בית המלך, כהונה ולויה מיוכבד ומלכות ממרים כדאיתא במסכת סוטה".

וצריך להבין, לכאורה רש"י אינו מפרש כהגמרא בסוטה (ששם ישנה מחלוקת בין רב ושמואל האם "בתים" קאי על בתי כהונה ולויה או על מלכות) אלא כהספרי (שקאי על בתי כהונה ולויה ומלכות, ומביא את הפסוק שרש"י מביא), וא"כ מדוע מסיים רש"י פירושו ב"כדאיתא במסכת סוטה"?

ועוד צריך להבין מדוע מביא פסוק ממלכים, ששם קאי על בנין כפשוטו, ומדוע אינו מביא את הפסוקים שבהם בית קאי על משפחות, כגון "בית אהרן ברכו את ה' בית הלוי ברכו את ה'" וכיוצ"ב? ועוד קשה, שבכתוב ליתא תיבת "ויבן"?

והביאור: הראיה שרש"י מביא מהפסוק הוא (לא ש"בתים" קאי על בתי כהונה ולויה במובן של משפחות, שאז קשה מדוע אינו מביא את הפסוק "בית אהרן", אלא) שכשנאמר "בתים" סתם הכוונה לבתי כהונה לויה ומלכות. שבפסוק נאמר "הבתים את בית ה' ואת בית המלך", וא"כ רואים ש"בתים" סתם קאי על כהונה לויה ומלכות (ויש לומר ש"ויבן" שמובא ברש"י הוא טעות וצריך להיות "הבתים").

והנה, הכרחו של רש"י לפרש שקאי על בתי כהונה ומלכות ולא בתים במובן של משפחות (שזה יותר מסתבר שהרי "ויעש" הוא לשון עבר וכהונה ומלכות הוא בעתיד), הוא כי אין זה חידוש שהיו להם משפחות כי כך היה אצל כל ישראל, ולכן לומד רש"י ש"בתים" אלו הם בתים חשובים - כהונה לויה ומלכות.

וכדי להדגיש את העילוי שבפירוש זה מביא רש"י "כדאיתא במסכת סוטה", ששם מובא ענין זה בסוגיא דמדה כנגד מדה, שבזה מבואר שכמו שהמילדות בנו (לא רק משפחות אלא) את הדור שיצאו ממצרים, וממילא את כל בני ישראל עד סוף כל הדורות, הנה במדה כנגד מדה זכו לבתים מיוחדים דכהונה ומלכות - עד סוף כל הדורות.

והנה בפסוק הובא "ויעש להם בתים" בהמשך ל"ויראו המילדות את האלוקים" ובמדרש איתא שהשכר ליראה הוא התורה - משה שבא מיוכבד. וצריך להבין מדוע אין רש"י מפרש שהשכר הוא בעבור היראה? ויש לומר שגם זה מרומז במה שכותב "כדאיתא במסכת סוטה", דבסוגיא שם מודגש שהשכר דמדה כנגד מדה קשור עם מעשה בפועל, ולכן לומד רש"י שהשכר הוא בעבור "ותחיינה" (ולא עבור היראה). משא"כ במדרש - "שמושכין לבו של אדם" - מודגש שזה קשור עם מדות שלב - יראה. ובספרי, שהוא מדרש הלכה - מודגש ג"כ שזה קשור עם מעשה, אך אין מודגש הפרט דעשיה פרטית זו, אלא כללות

הענין דקירוב להקב"ה. ורק ברש"י שענינו פשוטו של מקרא - מעשה בפועל - מובא הפסוק "הבתים את בית ה' ואת בית המלך" - בתים כפשוטו - כנגד זה שהמילדות בנו בתים בישראל כנ"ל.

וההוראה: מזה רואים שבתי כהונה לוייה ומלכות הוא שכר גדול יותר מהתורה, שענין כהונה הוא ההבדלה מהעולם לשרת ובעבודת האדם הו"ע הפרישות מעניני העולם, ולוי יכול להיטמא וללכת לחו"ל שמשפיע על העולם במקומות שיש להם שייכות לקדושה. ומלכות הו"ע השפעת מלכותו של הקב"ה בכל העולם כולו, וזהו הנחת והשכר האמיתי.